

Vlaams
Parlement

ingediend op **306** (2019-2020) – Nr. 1
12 mei 2020 (2019-2020)

Verslag van de gedachtewisseling

namens de Commissie voor Binnenlands Bestuur, Gelijke Kansen
en Inburgering
uitgebracht door Paul Van Miert en Kurt De Loor

over de rol van de lokale besturen
bij de exitstrategie uit de coronacrisis

Samenstelling van de Commissie voor Binnenlands Bestuur, Gelijke Kansen en Inburgering:

Voorzitter: Kris Van Dijck.

Vaste leden:

Maaïke De Vreese, Nadia Sminate, Steven Vandeput, Kris Van Dijck, Paul Van Miert;
Filip Dewinter, Chris Janssens, Sam Van Rooy;
Koen Van den Heuvel, Brecht Warnez;
Stephanie D'Hose, Tom Ongena;
Celia Groothedde, Jeremie Vaneekhout;
Maxim Veys.

Plaatsvervangers:

Andries Gryffroy, Bert Maertens, Freya Perdaens, Elke Sleurs, Annabel Tavernier;
Adeline Blancquaert, Guy D'haeseleer, Kristof Slagmulder;
Jo Brouns, Katrien Partyka;
Emmily Talpe, Carina Van Cauter;
Meyrem Almaci, An Moerenhout;
Hannelore Goeman.

Toegevoegde leden:

Lise Vandecasteele.

INHOUD

1. Toelichtingen door de VVSG	4
1.1. Inleiding	4
1.2. Financiële impact van de coronacrisis op de lokale besturen	4
1.3. Knelpunten in de uitrol en handhaving	6
1.4. Conclusies en aanbevelingen	7
2. Vragen en opmerkingen van de commissieleden	8
3. Antwoorden van de VVSG	12
4. Replieken van de commissieleden en aanvullende antwoorden.....	14
Gebruikte afkortingen	19

De Commissie voor Binnenlands Bestuur, Gelijke Kansen en Inburgering hield op 28 april 2020 een gedachtewisseling met de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten over de rol van de lokale besturen bij de exitstrategie uit de coronacrisis.

Aan de gedachtewisseling werd deelgenomen door:

- Wim Dries, voorzitter VVSG;
- Kris Snijkers, directeur VVSG.

(Tijdens de vergadering van de Commissie voor Binnenlands Bestuur, Gelijke Kansen en Inburgering waren alleen de commissievoorzitter en de commissiesecretaris fysiek in de commissiezaal aanwezig. De vaste leden, de plaatsvervangende leden en de toegevoegde leden van de commissie kregen de mogelijkheid om online aan de vergadering deel te nemen via het platform Zoom. Andere volksvertegenwoordigers konden alleen na motivering online aan de vergadering deelnemen.)

1. Toelichtingen door de VVSG

1.1. Inleiding

Wim Dries, voorzitter VVSG, benadrukt dat de voorbije weken heel veel werk is verricht door het Vlaams Parlement en het Federaal Parlement, maar ook door de lokale besturen, die in de vuurlinie staan. De coronacrisis vraagt enorm veel flexibiliteit van hen. De meeste gemeentebesturen hebben zich moeten reorganiseren. Ze zijn in heel wat zaken versneld digitaal gegaan. Zo werd bijvoorbeeld de bibliotheekdienst op zeer korte tijd uitgebouwd.

De crisis is met de Nationale Veiligheidsraad naar het federale niveau getild. Dat is het principe van de veiligheidscellen en van de noodplanning. Die hiërarchie werkt goed. Het Team-D5 verzorgt de communicatie. De gemeenten staan op de eerste lijn wat de communicatie betreft. Iedereen heeft ook vrijwilligers kunnen inschakelen. Er zijn heel wat platformen uitgerold. De medische zorg wordt ondersteund met de schakelzorgcentra en de triageposten.

Alle gemeenten werken aan een eigen beleid. Ze ondersteunen bijvoorbeeld het onderwijs, met daarin de opvang. De lokale economie wordt ondersteund met platformen om digitaal te kopen. Er is overleg met handelaarsverenigingen. Er is ook sociale dienstverlening. De gemeenten voelen aan dat er behoefte is aan dringende noodsteun.

Er wordt ook ingestaan voor handhaving. Dat is niet altijd even gemakkelijk. Er zijn onduidelijkheden, onder meer over de GAS-boetes. In zijn eigen zone, aldus *Wim Dries*, werd gekozen voor het systeem van onmiddellijke inning omdat dat systeem bij de politie al goed bekend was. De meeste gemeenten gebruiken nu de strafrechtelijke procedure. Nu is de limiet voor GAS achttien jaar. Het voorstel om GAS vanaf zestien jaar te kunnen toepassen, heeft het op het federale niveau niet gehaald.

De lokale besturen zijn dus met honderd-en-een dingen bezig. Ze doen dat goed. Het gaat niet altijd even gemakkelijk, maar ze zijn flexibel.

1.2. Financiële impact van de coronacrisis op de lokale besturen

Kris Snijkers, directeur VVSG, stelt dat er op dit ogenblik nog geen exacte inschatting mogelijk is van de financiële impact van de coronacrisis op de lokale besturen. Gezien de economische krimp baart die impact uiteraard wel zorgen.

Wat zijn de effecten langs inkomsten- en langs uitgavenzijde, op de korte termijn (dit jaar) en op de wat langere termijn, in 2021-2022? Dit jaar is er vooral een stijging van de uitgaven. Voor de komende jaren wordt een daling van de potentiële inkomsten voorspeld.

Voor de korte termijn blijven de belangrijkste inkomsten – het Gemeentefonds, de opcentiemen onroerende voorheffing, de aanvullende personenbelasting – stabiel. De OOV en APB worden berekend op de inkomsten van enkele jaren geleden. Daar zit een vertragend effect op. Er zijn vandaag ook een reeks minderontvangsten, bijvoorbeeld uit de organisatie van activiteiten, bepaalde retributies zoals parkeergelden, de verhuur van infrastructuur enzovoort.

De belangrijkste impact op de korte termijn ligt aan de uitgavenkant. Dan gaat het om de reorganisatie van de dienstverlening, IT-materiaal dat daarvoor nodig is, het opzetten van triagecentra en schakelzorgcentra, het flankerende beleid om ondernemers te ondersteunen en de stijging van het aantal hulpvragen bij het OCMW. Er zijn ook minderuitgaven, die echter minder belangrijk zijn: minder energiekosten voor ongebruikte gebouwen en minder personeelskosten in de vrijetijdsfeer.

De langere termijn baart nog meer zorgen. Er wordt nu al 5 tot 10 procent economische krimp voor 2020 voorspeld. Potentiële ontslagen en faillissementen zitten eraan te komen. Dat zal gevolgen hebben voor de APB. Minder inkomsten voor iemand die nu tijdelijk en straks misschien definitief werkloos is, worden in het aanslagjaar 2021 vertaald, en dat wordt dan weer vertaald in de gemeentelijke inkomsten eind 2021 en begin 2022. Voor de OOV en de bedrijfsbelastingen is de impact van het aantal faillissementen moeilijk in te schatten. Ook daar zijn de economische voorspellingen zeer zorgwekkend.

Aan de uitgavenkant is het de vraag of de extra hulpvragen aan het OCMW en de maatregelen met betrekking tot het functioneren en beschermen van personeel zich ook op de middellange termijn zullen doorzetten. Er zullen ook wel wat minder uitgaven zijn. Sommige voorspellingen gaan uit van een geringere inflatie, waardoor er geen indexering op de lonen in 2021 zou volgen.

Kris Snijkers gaat vervolgens in op de vraag naar de kwetsbaarheid van de meerjarenplannen van de lokale besturen. Hoe fors zal de impact zijn? Hoeveel gemeenten zullen zwaar geïmpacteerd worden? Vanaf welke inkomstendaling of welke uitgavenstijging worden lokale besturen geconfronteerd met een negatief beschikbaar budgettaire resultaat?

Lokale besturen hebben twee evenwichtscriteria: de structurele autofinancieringsmarge op lange termijn en het toestandsevenwicht, dat het resultaat is op kasbasis. Een simulatie van eenmalige effecten op inkomsten- en uitgavenpatroon in 2020 toont aan hoeveel lokale besturen in 2020 een negatief beschikbaar resultaat zullen hebben bij een bepaalde stijging van exploitatie-uitgaven, gecombineerd met een daling van exploitatieontvangsten. Er is niet veel marge. Het ziet ernaar uit dat heel wat gemeenten met een negatief resultaat zullen worden geconfronteerd, waardoor ze hun meerjarenplanning zullen moeten bijsturen.

Wat gebeurt er in 2021 en 2022 wanneer er een afname zou zijn van de APB? Welk effect heeft dat dan op het beschikbare budgettaire resultaat? Bij een afname van 5 procent zitten in 2021 al 50 besturen met een negatief resultaat, in 2022 zijn dat er 76. Uiteraard lopen die cijfers op wanneer het naar 10 en 20 procent minder APB gaat.

Kris Snijkers concludeert dat de lokale besturen kwetsbaar zijn, dat er niet veel marge is. De combinatie van de effecten op inkomsten en uitgaven zal bij heel wat

besturen een grote impact hebben. Hij verwijst ten slotte naar een artikel van Jan Leroy in het meinummer van *Lokaal*, dat een gedetailleerde en uitgewerkte analyse van de kwetsbaarheid van de meerjarenplanning van de lokale besturen bevat.

Wim Dries bevestigt dat er bezorgdheid is over het financiële aspect. Veel hangt af van de economische situatie en de impact daarvan op de belastingen.

1.3. Knelpunten in de uitrol en handhaving

De crisiscentra zijn zowel op federaal als op Vlaams niveau zeer goed bereikbaar. Op het Vlaamse niveau was er al vanaf de eerste dag heel wat interactie. De crisiscentra zijn een aanspreekpunt. Het is evenwel niet altijd gemakkelijk om antwoorden te krijgen. Als er beslissingen worden genomen, lijkt men niet altijd goed de impact op het lokale beleid in te schatten. De lokale besturen vinden dat ze wat meer zouden moeten worden betrokken in de interactie.

In een crisis moet er eenheid van leiding zijn. In de federale fase is er een top-downaanpak van de crisis. Alle noodplanningen zijn daarop gebaseerd. Dat is zeer belangrijk om snel te kunnen reageren. De top-downaanpak is zeer efficiënt, bijvoorbeeld wat betreft het communiceren van de maatregelen. Met de gouverneurs loopt het overleg goed. Bij normale rampen werkt dit voor een korte periode vrij goed. Maar na zeven weken blijkt die top-downaanpak niet altijd even geschikt. De lokale besturen hebben het gevoel dat ze weinig input kunnen geven voor zowel de exitstrategie als de totale strategie.

De definities en terminologie in de ministeriële besluiten en de FAQ's verschillen vaak van wat de lokale besturen gewoon zijn. Daardoor ontstaan misverstanden en moet er worden geïnterpreteerd. *Wim Dries* geeft de foodtrucks als voorbeeld, maar ook de doe-het-zelfwinkels. Het ministerieel besluit daarover kwam vrij laat. De Federale Regering zegt dat het op 48 uur tijd is gemaakt. Maar de gemeenten hebben slechts 5 tot 6 uur de tijd gehad om het te interpreteren en in te voeren. Het ging om doe-het-zelfzaken met een algemeen assortiment. Vele burgemeesters leidden daaruit af dat er verschillende producten aanwezig moesten zijn, met hoofdzakelijk bouwgereedschappen en bouwmaterialen. Zo bekeken is IKEA, waar men bouw pakketten kan kopen, geen doe-het-zelfzaak. Het is niet altijd even gemakkelijk om de definities juist te interpreteren. Dat verklaart waarom dezelfde winkel in de ene gemeente niet en in de andere gemeente wel open mocht. Dat is niet bevorderlijk voor een goede handhaving.

De gemeenten hebben ook het gevoel dat er te weinig rekening wordt gehouden met de complexiteit op het terrein. Met de honderd-en-een vragen die *Wim Dries* als burgemeester krijgt, moet hij vaak terug naar de gouverneur om een antwoord te krijgen. Dat duurt een tijdje. Dergelijke vragen komen dan wel mee in de FAQ's. Maar het duurt soms een week vooraleer er een gevalideerde FAQ is om op veel van die vragen te antwoorden.

Wim Dries heeft de indruk dat men niet altijd goed weet hoe iets op lokaal niveau gebeurt. De complexiteit kwam ook tot uiting bij de woonzorgcentra. Vlaanderen heeft dat terecht naar zich toe getrokken met een taskforce. Voor veel gemeenten was de maatregel om vanaf de volgende dag opnieuw bezoek te ontvangen een donderslag bij heldere hemel.

De afstemming van het geheel is ook problematisch. De maatregelen werden relatief goed opgebouwd. Dat is gemakkelijker dan maatregelen af te bouwen. Zowel communicatie als interpretatie waren belangrijk. Bij het afbouwen zijn afstemming en duidelijkheid van de communicatie echt wel nodig, want bij veel mensen is het nu al 4 of 11 mei, hoewel het nog maar 28 april is.

Rond de GAS-handhaving is er lange tijd onduidelijkheid geweest. De lokale besturen vroegen om de leeftijd tot zestien jaar te verlagen, hoewel in een grote zone rond Genk de minderjarigen zeker niet de massa vormen die een pv krijgen. Maar voor iemand die geen achttien is, moet men naar de jeugdrechter om te handhaven. Het is niet altijd even gemakkelijk om dan consequent te handhaven.

1.4. Conclusies en aanbevelingen

Wim Dries gaat ervan uit dat zijn aanbevelingen als tussentijdse aanbevelingen worden gezien. De crisis woedt nog volop en men kan dus nog niet spreken van een grondige analyse van alle elementen. Er zijn elke dag veranderingen. Wim Dries is ervan overtuigd dat dit een testcase is voor hoe in België wordt samengewerkt over alle niveaugrenzen heen. Hier zal veel uit geleerd worden. Hij hoopt dat het lokale bestuur hierin zijn waarde kan krijgen. Hij meent dat het nog meer kan worden betrokken bij het uitrollen van de maatregelen. Hij beseft dat het niet gemakkelijk is om met driehonderd burgemeesters te spreken. Er zijn altijd verschillende meningen. Maar bij een aantal elementen is het toch duidelijk dat er bij bepaalde praktische zaken veel had kunnen voorkomen worden op het terrein.

Vrijdag, vrij laat, kregen de gemeenten met betrekking tot de exitstrategie een faseplan met een perspectief en stappen. Maar in de loop van het weekend is de onduidelijkheid daarover alleen maar toegenomen. Er zou meer rekening moeten worden gehouden met de complexiteit en met het tijdsplan. Wim Dries beseft dat het niet maanden vooruit bepaald kan worden omdat de situatie nog elk moment kan kantelen. Maar hij vraagt toch duidelijkheid in de communicatie, maar ook in de samenhang van de maatregelen, bijvoorbeeld als het gaat over het aantal mensen dat samen mag sporten.

Wim Dries herhaalt dat de betrokkenheid van de lokale besturen heel belangrijk is. Ze stemmen uiteraard af met de Vlaamse overheid. De taskforce Zomer heeft een impact op de Nationale Veiligheidsraad. De vraag is hoe de lokale besturen impact krijgen binnen Vlaanderen maar ook binnen het federale niveau.

Er moet een transparante besluitvorming zijn, met een voorafgaande terugkoppeling. Het verslag verschijnt in de media. Maar het zou toch interessant zijn dat men zo'n voorbereidend verslag van de Nationale Veiligheidsraad terugkoppelt met de VVSG en natuurlijk ook met haar Waalse en Brusselse tegenhangers. Dat kan helpen om de besluitvorming te verbeteren, bijvoorbeeld inzake de noodbesluiten over de omgeving, maar ook over de heropening van de recyclageparken. Daar werd de input van de VVSG gevraagd. Die samenwerking is goed verlopen. Idem voor de wzc's. Het onderwijs is zeker nog een aandachtspunt omdat daar ook wordt gekeken naar de lokale besturen. De VVSG vraagt zowel het Vlaamse als het federale niveau om daarbij betrokken te worden.

Er is op Vlaams niveau goed samengewerkt met het Agentschap Binnenlands Bestuur en met een aantal andere administraties en kabinetten, bijvoorbeeld met betrekking tot de werking van de gemeenteraden.

Een andere, weinig verrassende, aanbeveling is om een logische en coherente communicatie te voeren. In zo'n crisis is communicatie essentieel. Soms leggen zes ministers zeven verschillende maatregelen uit voor heel België. Dat is niet bevorderlijk voor een goed begrip.

Wim Dries besluit dat de ondersteuning die de gemeenten krijgen, op zich wel positief is. Dat is zo geweest met de paasopvang en de compensaties, maar ook met de schakelzorgcentra. Er was een duidelijk kader en er waren middelen. Dat werd vanuit verschillende kanten goed onderbouwd. Dat is een goede manier van werken, die ook op het Vlaamse en federale niveau zou moeten worden vertaald.

Een andere belangrijke aanbeveling betreft de monitoring van de financiële gevolgen. De VVSG gaat ervan uit dat een aantal stromen de komende jaren dezelfde zullen blijven. Maar er zal een impact zijn op de meerjarenplanning van de gemeenten. In moeilijke tijden zullen de gemeenten de rots in de branding moeten zijn. Ze moeten ervoor zorgen dat er blijvend wordt geïnvesteerd om de ambitieuze meerjarenplannen met heel wat investeringen effectief uit te rollen, zeker als de economie gaat afkoelen.

2. Vragen en opmerkingen van de commissieleden

Steven Vandeput vond de uiteenzetting wat rooskleurig. Hij meent te weten dat er op het lokale niveau toch wel wat frustratie zit. Hij is het ermee eens dat op de langere termijn de grote uitdaging zal zijn hoe dit allemaal zal moeten worden gefinancierd. De met de cijfers aangetoonde financiële kwetsbaarheid van de gemeenten moet toch tot nadenken stemmen. Elke lokale overheid zou op korte termijn eens een analyse moeten maken van de gevolgen die zij zullen ondervinden en welke maatregelen zij moeten nemen om een en ander terug op de sporen te krijgen.

Steven Vandeput wil van de VVSG horen hoe zij wil dat haar leden naar de toekomst kijken. Er wordt gezegd dat er overleg moet zijn met de hogere niveaus over de uitrol en de afbouw van de maatregelen. Dat is lovenswaardig, maar tot nu toe is er nog niet veel sprake geweest van inspraak en dialoog. De lokale overheden werden geconfronteerd met maatregelen die werden genomen en die goed werden omgezet. Het wordt te weinig benadrukt hoe belangrijk de rol is die de lokale overheid speelt in het omzetten van alle maatregelen. Minister Bart Somers had gelijk toen hij zei dat de gemeenten hiervoor een pluim verdienen.

Kan de VVSG inzage geven in de manier waarop zij als vertegenwoordiger van de Vlaamse gemeenten wordt betrokken bij de voorbereiding van de afbouw van de maatregelen?

Katrien Partyka is van oordeel dat het lokale niveau een cruciale rol heeft gespeeld in deze crisis. Alle burgemeesters voelen dat aan. Zij zijn ook de besturen die het hardst hebben gewerkt. Ze zijn al vijf weken dag en nacht in de weer. Maar uit de presentatie bleek dat zij achteraf ook het gelag zullen betalen. Zij zullen de eerste klappen opvangen. Er zullen minder inkomsten zijn en meer uitgaven. Zij zullen moeten beknibbelen op de meerjarenplannen waaraan zo hard is gewerkt.

Katrien Partyka vindt dat de Vlaamse overheid deze crisis niet mag laten voorbijgaan zonder er ook een goede nabeschuiving aan te wijden, met een lokale bril op. Er moeten lessen geleerd worden van de lokale besturen, zonder taboes. Wat heeft deze crisis betekend? Hoe kan zoiets in de toekomst beter worden aangepakt? De lokale besturen hebben de kastanjes uit het vuur gehaald, wars van structuren, obstakels, administraties en het niet-aanwezig zijn van de andere overheden op het terrein. Hierover moet een ernstig debat worden gevoerd, ook institutioneel op het Vlaamse niveau: welke rol heeft het lokale bestuur gespeeld en wat moet men daaruit afleiden?

Katrien Partyka kijkt hiervoor naar Nederland. Daar wordt in een alternatief systeem met veiligheidsburgemeesters in regio's gewerkt. In een cluster van gemeenten behouden de burgemeesters hun bevoegdheid, maar er wordt één iemand aangeduid die op veiligheidsvlak het heft in handen neemt. Dat zou hier ook kunnen helpen. Nu struikelen driehonderd burgemeesters over elkaar, met alle grote en kleine problemen. Dit zegt Katrien Partyka los van alle bevoegdheden en structuren. Zij weet dat er een federaal aspect aan vastzit, en er is het noodplan. Maar men moet uit de situatie leren dat niet alleen de lokale besturen los van niveaus

kunnen werken, en dat men daarover op institutioneel niveau een goed gesprek moet kunnen voeren.

Er is nog een tweede debat aan de orde, vindt Katrien Partyka. Het mag niet het klassieke riedeltje worden van 'de overheid moet betalen'. De lokale besturen weten goed genoeg dat het niet volstaat om altijd de hand op te steken en te verwachten dat iemand anders die hand zal vullen. Maar er moet toch een debat volgen over wat dit voor de lokale besturen en hun meerjarenplannen gaat betekenen. Men mag geen kaalslag organiseren en de lokale besturen aan hun lot overlaten in een eindeloze besparingsronde.

Katrien Partyka zal over een derde kwestie nog een vraag om uitleg stellen. Sommige zaken vergen een grote wendbaarheid van de lokale besturen. In het begin werden maatregelen genomen met betrekking tot de flexibele inzet van het personeel. Hoe kan het personeel blijven werken met inachtneming van de social distancing? En wat met telewerken? Het logge systeem is daar in administratief opzicht vaak nog niet op georganiseerd. Het ziet ernaar uit dat de crisis nog meerdere weken zal duren. Men kan van de gemeenten toch niet verwachten dat ze aan een grote administratieve ronde beginnen om elementaire maatregelen mogelijk te maken die goed zijn voor het personeel en voor de dienstverlening aan de bevolking. Denk maar aan de arbeidsrechtelijke organisatie, aan de arbeidsposities en aan de verschillende overlegmogelijkheden. Hoe moeten de lokale besturen op de korte termijn de mogelijkheid krijgen om op een georganiseerde en decretaal correcte manier te blijven werken?

Tom Ongena stelt vast dat de financiële gevolgen op middellange termijn groot kunnen zijn voor de lokale besturen. Dat kwam eerder in deze commissie ook al aan bod. Iedereen voelde de bui al hangen. Minister Bart Somers kondigde toen aan dat er een zekere soepelheid zal zijn ten aanzien van de budgettaire orthodoxie die lokale besturen moeten volgen. De VVSG zou er misschien eens moeten over nadenken hoe men die soepelheid kan vertalen. Tom Ongena denkt aan autofinancieringsmarges en dergelijke meer. Die soepelheid zal echt wel nodig zijn. De lokale besturen kunnen niet zomaar aankloppen bij de Vlaamse overheid voor extra middelen. Die middelen zijn niet oneindig. De hogere overheden hebben door deze crisis natuurlijk ook extra kosten.

In volle coronacrisis hebben heel veel steden en gemeenten al heel wat maatregelen genomen. Nu zit men in de fase van de relance: hoe zal men de lokale handelaars en bedrijven, maar ook de lokale cultuur- en sportverenigingen helpen? Er is een opbod bezig. De VVSG probeert alle mogelijke maatregelen te bundelen in een catalogus. Het zou goed zijn dat de VVSG daarin ook wat probeert te focussen: wat kan echt helpen? Tom Ongena vraagt de VVSG naar een gebald relanceplan, dat breder is dan enkel het economische.

Men zal lessen moeten trekken uit de coronacrisis. Zo blijkt bijvoorbeeld uit de kwestie van de mondklappers dat er opeens een opbod kan ontstaan. De lokale besturen springen in de bres om hun bevolking te ondersteunen. Elke gemeente gaat voor zichzelf het terrein op, en daar zijn niet altijd bonafide mensen aan het werk. Tom Ongena kijkt naar de Vlaamse overheid, naar het Facilitair Bedrijf. Misschien kan dat veel sneller worden ingeschakeld om groepsaankopen en opdrachtcentrales te organiseren. Dat bestaat al in de IT-sector. Het zou goed zijn indien er een systematiek zou zijn om korter op de bal te kunnen spelen, zodat lokale besturen sneller kunnen intekenen.

Jeremie Vaneeckhout is blij dat zijn collega's zeer snel zijn ingegaan op het voorstel om de VVSG te horen. Hij is de VVSG dankbaar dat zij, ondanks de zeer drukke tijden, ruimte heeft gemaakt om in deze commissie, met het oog op de toekomst, te reflecteren over welke lessen er eventueel al kunnen worden getrokken.

Het belang van de lokale besturen in deze crisis moet in deze commissie, maar ook op andere niveaus, worden benadrukt. Dat is soms wat te veel ondergesneeuwd. Men ziet vaak enkel de problemen opduiken. En dit ondanks het feit dat het lokale bestuur het meest in de vuurlinie staat. Maar het is ook het bestuursniveau dat nu het beste werkt. Dat bewijst dat er meer op dat niveau moet worden gewerkt, in plaats van minder. Dat is voor Jeremie Vaneekhout de les van deze crisis. Hij zet een drietal lijnen uit.

In verband met het institutionele debat is de crisis een stimulans om verder te gaan in de democratische regiovorming. Lokale besturen zijn volwassen genoeg om over de gemeentegrenzen heen een aantal zaken samen aan te pakken. Werkt de VVSG daar actief op?

De spreker is zeer bezorgd over het financiële luik. Het verheugt hem te merken dat ook minister Bart Somers hiervan doordrongen is. Er is, terecht, victorie gekraaid over de ambities van de steden en gemeenten in de meerjarenplanning en op het gebied van investeringen. Het zou jammer zijn als men binnen vier jaar zou vaststellen dat men al die investeringen voor een groot deel heeft moeten lossen omdat men de factuur van de coronacrisis niet kon betalen. Er moet tijdig worden onderzocht hoe om te gaan met die budgettaire restricties, zonder de factuur door te schuiven naar de komende decennia. De lokale besturen moeten de flexibiliteit krijgen om daar de nodige oplossingen op maat aan te geven.

Jeremie Vaneekhout zei voor de crisis al dat bij een aantal besturen het water aan de lippen stond, ondanks de inspanningen van de Vlaamse Regering en het Vlaams Parlement. Er was geen grote marge. En nu blijkt uit de cijfers dat ongeveer een op de twee besturen in de problemen dreigt te komen. Jeremie Vaneekhout merkt in zijn omgeving dat hierover grote bezorgdheid bestaat bij de lokale besturen. Hij vraagt om de denkoefening hierover niet te lang uit te stellen. Een definitief zicht hierop zal er uiteraard maar zijn binnen één of twee jaar, afhankelijk van hoe alles loopt. De VVSG lijkt de eerste partner om de noden van de lokale besturen te bespreken.

Jeremie Vaneekhout raakte de voorbije weken een aantal keren gefrustreerd door de communicatie over de beslissingen van hogerhand. Hij wil daar geen partijpolitiek spel van maken, daarvoor is de situatie te ernstig. Hij merkt die frustratie ook bij andere partijen. Maar met zijn lokale ervaring als schepen was het voor hem bij een aantal beslissingen, op het moment dat ze werden genomen door de Nationale Veiligheidsraad, duidelijk dat er problematische interpretaties mogelijk waren. Niet alles was meteen helder genoeg. Jeremie Vaneekhout vindt dat ergerlijk.

Daarom pleit hij ervoor om dichter te worden betrokken bij die beslissingen en vooral bij de voorbereiding ervan, zeker nu, in de fase van de exitstrategie, waarbij er nog meer interpretatiemarges komen en er nog meer maatwerk nodig is. Welke concrete pistes ziet de VVSG om daar dichter bij betrokken te worden? Wordt er gekeken naar de minister van Binnenlands Bestuur of naar de minister-president? Hoe zijn de rechtstreekse contacten met de Nationale Veiligheidsraad? Zijn er überhaupt structurele contacten? Mocht dat niet het geval zijn, dan wil Jeremie Vaneekhout de eerste pleitbezorger zijn voor een VVSG als spreekbuis van de lokale besturen. Hij ziet geen heil in het selectief toevoegen van enkele burgemeesters, behalve dan misschien de burgemeester van Genk in zijn hoedanigheid van voorzitter van de VVSG. De VVSG moet hoe dan ook dichter betrokken worden bij de werkzaamheden van de Nationale Veiligheidsraad. Het gezond verstand, het inzicht in de complexiteit op het terrein maar vooral de realiteitstoets die de beslissingen moeten doorstaan, dat alles is vooral iets voor de lokale besturen. Het verwondert de spreker dat, hoewel heel wat nationale politici, ja zelfs federale ministers, een sterke lokale ervaring hebben of hadden, ze af en toe beslissingen

nemen die op een lokaal niveau niet gemakkelijk toepasbaar zijn. Hij heeft het dan vooral over de federale minister van Binnenlands Bestuur.

Bij de maatregelen van de lokale besturen ontstaat de behoefte om klemtonen te leggen of om een postcoronaplan naar voren te schuiven – Jeremie Vaneeckhout wil het geen opbod noemen. Het lijkt hem een goede zaak indien hier wat begeleiding, intervisie en uitwisseling zouden worden voorzien op het gebied van good practices. Het kan toch niet de bedoeling zijn dat iedereen alles doet. Er moet selectief en gericht worden gewerkt. Dit sluit aan bij de bezorgdheid over de financiële impact van deze crisis. Men mag niet doen alsof dit door niemand zal worden betaald. De lokale besturen moeten hier worden geholpen. Men moet duidelijk maken welke maatregelen mogelijk zijn en wat de wenselijke of minder wenselijke effecten van bepaalde maatregelen kunnen zijn.

Kurt De Loor vindt ook dat de lokale besturen de voorbije weken heel hard hebben gewerkt en dat ze zich zeer flexibel en met veel veerkracht hebben opgesteld. Maar hij heeft ook veel noodkreten opgevangen vanuit de lokale besturen, niet het minst van de burgemeesters die klaarheid wilden over het al dan niet kunnen plaatsvinden van grote evenementen, festivals en jeugdkampen, en over welke bedrijven mogen openen en welke niet. Ze zullen daarover ongetwijfeld nog zeer veel vragen krijgen. Kurt De Loor hoorde vorige week ook de vraag van de VVSG om betrokken te worden bij de exitstrategie. Het is nodig dat de lokale besturen daarbij betrokken worden omdat het helpt om een draagvlak te creëren en om een beroep te kunnen doen op hun knowhow. Het levert alleen maar voordelen op hen te betrekken en goed te informeren.

Bij de stortvloed van instellingen en fora die bezig zijn met de coronacrisis, onder andere een coördinerend federaal minister, het crisiscentrum, de groep van experts die de exitstrategie moet uitwerken, CELEVAL, Sciensano en de Nationale Veiligheidsraad, vindt Kurt De Loor het vreemd dat de VVSG stelt dat de betrokkenheid van de lokale besturen bij het uittekenen van federale maatregelen veel beter kan. Hij is het daarmee eens. Maar de Vlaamse Regering is toch vertegenwoordigd in de Nationale Veiligheidsraad? Vindt de VVSG dat ze daar te weinig informatie laat doorstromen en dat er andere manieren zijn om die doorstroming te laten gebeuren, eventueel door de minister van Binnenlands Bestuur voor wat betreft de betrokkenheid van de lokale besturen? Is er te weinig daadkracht vanuit de Vlaamse Regering en van de deelstaatregeringen in hun globaliteit?

Kurt De Loor meent uit de presentatie van de lokale besturen te kunnen afleiden dat de lokale besturen en de VVSG vinden dat er te weinig interactie is gezien de complexiteit op het terrein, maar ook dat de lokale besturen vragen om voldoende betrokken te worden bij het bepalen van de exitstrategie. Is dat tot op heden dan nog niet gebeurd? Het lijkt de spreker toch het minimum minimorum dat er hierover al overleg zou zijn geweest met de VVSG.

Vanaf 4 mei moet wie het openbaar vervoer gebruikt een mondmasker dragen, en zo ook kinderen ouder dan twaalf jaar die naar school gaan. Ook mensen die opnieuw aan de slag gaan maar die de social distancing niet kunnen respecteren, moeten een mondmasker dragen. In deze discussie ziet Kurt De Loor een versnipperde aanpak. Een niveau dat hij daarover nog niet gehoord heeft, zijn de provincies. In de provincie Limburg ziet hij echter wel een best practice. Die provincie gaat over tot een gezamenlijke aankoop. Nu worden langs alle kanten mondmaskers beloofd, maar Kurt De Loor ziet geen centrale coördinatie. Hij vreest dat sommigen tien tot twintig mondmaskers zullen hebben en anderen geen. Kunnen de provincies een coördinerende rol spelen bij de bestelling van de mondmaskers?

Dan is er de impact van de coronacrisis op de financiën van de lokale besturen. Kurt De Loor vindt het goed dat de VVSG stelt dat dit moet worden gemonitord.

Hoe zal dat concreet gebeuren? Vanuit de VVSG of vanuit het Agentschap Binnenlands Bestuur? Wordt daarover periodiek gerapporteerd?

Men is nu bezig met de maatregelen op korte termijn, besluit Kurt De Loor. Maar er moeten ook lessen worden getrokken voor de lange en middellange termijn. Men moet een draaiboek opstellen om te vermijden om opnieuw in dergelijke chaotische situaties terecht te komen mocht iets dergelijks zich nog eens voordoen. Er ligt veel werk op de plank om een hogere graad van professionaliteit te kunnen bereiken.

Voorzitter *Kris Van Dijck* meldt dat ook minister Bart Somers zelf al een tijdje deze vergadering bijwoont.

3. Antwoorden van de VVSG

Wim Dries dankt de sprekers voor de voeling die zij hebben met de lokale besturen. Er gebeurt heel veel op het terrein. Misschien is de VVSG daarover soms te bescheiden. De oplossingen liggen heel vaak op het lokale vlak, dat moge duidelijk zijn. *Wim Dries* zet enkele lijnen uit.

De VVSG wordt op dit moment door Vlaanderen betrokken bij de taskforce Zomer. Die heeft zich voorgenomen om pas eind mei in overleg met de virologen en de federale overheid een uitspraak te doen. Dat is een goede en duidelijke communicatie. Dan kan men aan het hele veld laten weten dat ze niet voor begin juni een duidelijk standpunt daarover moeten verwachten. Als ze er nu een moet geven, is het zeker negatief, maar als ze even wacht op de cijfers, kan het nog positief worden. De VVSG zit ook in de taskforce Welzijn. Dat gaat heel breed. De VVSG is ook betrokken in een overleg met minister Hilde Crevits over de opstart van de lokale economie. En er is ook een goede open lijn met het kabinet van minister Bart Somers van Binnenlands Bestuur, waar de VVSG bij heel wat zaken wordt betrokken.

Op het federale niveau heeft de VVSG geen impact. Er zijn enkel wat connecties van personen in de raad van bestuur of het dagelijks bestuur. Als er een rapport of een voorbereidend rapport is van de virologen, dan krijgt de VVSG dat weleens via een gunstige wind, zoals ook de pers en nog anderen. Maar normaal gezien leest de VVSG daarover in de krant. Dat zou anders kunnen. De VVSG zou daarbij betrokken kunnen worden. Ze zou praktische adviezen kunnen geven. Iedereen weet waar de bevoegdheden liggen. De VVSG zal dus niet zeggen wat moet, maar ze kan wel zeggen waarmee rekening dient te worden gehouden. De VVSG is bij federaal minister Koen Geens sinds de laatste week van de paasvakantie betrokken bij de kwestie van de filterstof. Er waren daarover twee overlegmomenten. Ook op 28 april is er nog een overleg over hoe die filterstof kan worden verdeeld.

De VVSG wil zeker reageren op zaken die haar door de Vlaamse overheid worden doorgegeven. Er is vanuit Vlaanderen geen doorstroom van informatie over zaken waarover het federale niveau beslist. Het blijft beperkt tot Vlaamse bevoegdheden.

Voor onderwijskwesties is OVSG, de koepel van de gemeentescholen, betrokken. De VVSG wordt dan gevraagd om op het terrein een aantal dingen te doen. Het zou beter zijn als die betrokkenheid rechtstreeks zou georganiseerd zijn. Zo zou *Wim Dries* nog een aantal voorbeelden kunnen noemen.

Wat is de houding van de VVSG ten aanzien van de budgettaire restricties? De VVSG denkt daar zeker over na. Geen enkele gemeente of stad wil de teugels vieren. Zij gaan zeer zorgvuldig om met hun middelen. Maar er is wel iets voor te zeggen om hun wat ademruimte te geven, zodat ze maatregelen kunnen nemen. De VVSG zal daar zeker aan meewerken.

Veel gemeenten zijn bezig met het relanceplan. Dat vindt Wim Dries goed. Ook de Vlaamse, federale en provinciale niveaus helpen daaraan mee. De VVSG helpt met de lokale economie, bevordert het lokaal kopen en dergelijke. Er zijn al heel wat goede voorbeelden. De VVSG zal de gemeenten niet opleggen wat mag en wat niet mag. Maar zij vraagt wel om dingen te doen met een zekere impact op het lokale kopen, dingen die een hefboom kunnen zijn in de tewerkstelling of een aanvulling zijn op de heel goede maatregelen die Vlaanderen al heeft genomen. Het is niet de bedoeling om nog eens dubbelop te doen wat Vlaanderen of het federale niveau al doen. Het gaat erom te weten hoe men impact kan hebben op het lokale beleid, op de verenigingen, gezondheid, welzijn, kansarmoede, leerachterstand enzovoort.

De VVSG is voorstander van regiowerking. De raad van bestuur heeft al een nota behandeld over de vrijwillige fusies. De VVSG adviseert om een twintigtal regio's in Vlaanderen voor alles gelijk te houden. Ze wil daar zeker aan meewerken. Wat is de rol van de burgemeester daarin, van het democratische aspect? Wim Dries geeft een voorbeeld: tijdens het weekend van 25 en 26 april werd met de brandweerzone een groepsaankoop van mondkmaskers gedaan. Zo'n regio van 300.000 tot 350.000 inwoners kan wel wat impact hebben. De VVSG is voorstander van intergemeentelijke samenwerking. Misschien komt er sui generis een kader om regio's vast te leggen.

Een volgend punt gaat over de flexibiliteit. Hoe kunnen de lokale overheden met hun personeel daarop inspelen? De VVSG werd uitgenodigd bij minister Bart Somers om te spreken over de rechtspositieregeling. Een nota daarover werd door de raad van bestuur besproken. Daarin bleek dat flexibiliteit, het kunnen schuiven met personeel, een heel belangrijk element is. De vaak strikte regels moeten kunnen doorbroken worden. De vakbonden en de mensen zelf zijn bereid om op verschillende manieren – een andere werkplek, een andere taak – flexibel te zijn.

Een laatste punt dat Wim Dries aanhaalt, is de betrokkenheid bij de Vlaamse en federale beslissingslijn. De VVSG wordt op dit moment nog niet echt betrokken bij de exitstrategie. Ook op het federale niveau wordt zij zelden om haar mening gevraagd. Wim Dries betreurt dat. Hij heeft dat al in de media gezegd en aan verschillende ministers en premier Sophie Wilmès laten weten. Er zijn zeker contacten tussen ministers en burgemeesters en het lokale niveau over alle partijgrenzen heen, maar een structurele betrokkenheid van de VVSG is er nog niet. Er zijn tekenen van beterschap, maar zeker op het federale niveau is daar nog werk aan de winkel.

Kris Snijkers vult aan dat de VVSG zeker werk wil maken van het financiële en van de monitoring. Daar is al contact over met Vlofin en ABB. Over de gevolgen van de versoepeling werd een aantal weken geleden ook al gesproken. Minister Bart Somers lanceerde de idee dat er meer flexibiliteit moest worden toegelaten. Het ABB zei dat er mogelijkheden zijn om het meerjarenplan aan te passen. Maar er is op dit ogenblik nog geen acute reden om die regelgeving te versoepelen. Kris Snijkers denkt dat dit moet worden opgevolgd voor het verdere verloop van de monitoring. Wat zijn de noden, en moeten er geen andere maatregelen worden genomen?

Over de relance en de eigen organisatie voert de VVSG overleg. Op welke manier kunnen gemeentebesturen zich organiseren en wat betekent een en ander op het vlak van telewerk en sociale dienstverlening? Wat is de fasering voor de gemeentelijke diensten? Welke tips, aanbevelingen en good practices kunnen worden nagevolgd? Er zijn contacten met de vakorganisaties, zeker over de arbeidsorganisatie. Ook met ABB en het kabinet van minister Bart Somers wordt hierover afgestemd.

4. Replieken van de commissieleden en aanvullende antwoorden

Jeremie Vaneekhout geeft nog enkele verduidelijkingen bij wat hij daarnet zei over het nemen van lokale postcoronamaatregelen, het afstemmen daarover tussen de gemeenten en de inspiratierol die de VVSG en ABB kunnen spelen. Hij geeft een praktisch voorbeeld. Een aantal steden en gemeenten zijn bezig met het idee om een waardebon te geven. In Anzegem is dat de Anzegembon. Het viel *Jeremie Vaneekhout* op dat UNIZO daar geen voorstander van is. Zij denken dat de lokale economie meer gediend is met andere structurele maatregelen. *Jeremie Vaneekhout* spreekt zich daar niet over uit. Hij stelt vast dat de ene gemeente de andere buurgemeente nadoet. Die informatie moet gebundeld en goed bij de besturen worden gebracht, zodat het debat erover zuiver kan blijven.

Jeremie Vaneekhout is verontrust door de bevestiging dat op federaal niveau de steden en gemeenten niet structureel en zelfs helemaal niet worden betrokken bij de voorbereiding van de exitstrategie. Daar kan Vlaanderen niet veel aan doen, dat beseft hij. Maar het stuit hem tegen de borst. De lokale overheden staan in de vuurlijn en leveren de mensen die in de praktijk alle maatregelen moeten uitrollen. Hij werpt dus geen steen naar de Vlaamse overheid. Hij heeft begrepen dat er meer structureel contact is op Vlaams niveau, dat er daar wel open kanalen zijn.

Jeremie Vaneekhout wil hierover een voorstel doen. Twee of drie weken geleden schreef de commissie Landbouw een brief met de boodschap dat ze hoopte dat de tuinentra opnieuw zouden worden geopend. Dat werd unaniem gedragen door alle partijen. De commissie Binnenlands Bestuur moet nu ook de Federale Regering aanschrijven met de expliciete vraag om de lokale besturen, waar Vlaanderen toch wel wat verantwoordelijkheid in heeft, proactief te betrekken bij de beslissingen en maatregelen die de komende weken nog zullen worden genomen. Minister Bart Somers zal dat signaal wel al hebben gegeven, maar *Jeremie Vaneekhout* maakt zich sterk dat wat meer parlementaire ondersteuning vanuit alle fracties in de commissie dat alleen maar kan ondersteunen. Het lijkt hem een goed idee om de oproep van de VVSG en de Vlaamse Regering te versterken. Hij vindt het ongehoord dat het blijkbaar zo moeilijk is om de contacten met het federale niveau structureel te onderhouden. Op dat niveau worden in deze crisis de nodige beslissingen genomen, die echter wel op andere niveaus moeten worden uitgerold.

Kurt De Loor is ook verontrust door het feit dat er geen enkel structureel overleg is over de exitstrategie en dat de VVSG het nieuws daarover in de krant moet lezen of via een gunstige wind moet vernemen. *Kurt De Loor* pleit ervoor dat de VVSG die informatie krijgt voorafgaand aan de Nationale Veiligheidsraad. De lijnen met het Vlaamse niveau zouden goed zijn. Maar de Vlaamse minister-president heeft die rapporten toch? Dan is het toch eenvoudig om samen de knowhow van de lokale besturen op te nemen?

De maatregelen naar aanleiding van de coronacrisis zijn heel snel ingevoerd. De exitstrategie zal veel moeilijker zijn. Zij moet op een draagvlak kunnen steunen. Daarvoor zijn de expertise en het lokale draagvlak zeer belangrijk. *Kurt De Loor* pleit ervoor dat de lokale besturen daarvoor een forum openen. Dat kan via minister Bart Somers van Binnenlands Bestuur, maar bij voorkeur rechtstreeks met minister-president Jan Jambon.

Kurt De Loor ziet het voorstel van *Jeremie Vaneekhout* om een schrijven te richten naar het federale niveau zeker zitten, maar hij dringt erop aan dat er ook een sterk signaal wordt gestuurd naar de minister-president. Hij moet de VVSG en de lokale besturen daar echt in betrekken. Dat kan want de Vlaamse Regering is vertegenwoordigd in de Nationale Veiligheidsraad.

Koen Van den Heuvel is van oordeel dat de lokale besturen de voorbije weken hun robuustheid hebben getoond. Er zijn enkele kakofoniepersconferenties geweest van bepaalde niveaus, maar de lokale besturen hebben goed werk geleverd. De lokale bestuurders mogen die pluim op hun hoed steken, maar ze mogen niet blind zijn voor een aantal verbeterpunten. Er zijn al suggesties gedaan over regiovorming. Koen Van den Heuvel vindt dat terecht. Hij heeft al van gouverneurs gehoord, en van noodplanambtenaren die overleg hebben gepleegd, dat de bestuurskracht van het lokale bestuur niet altijd even groot is. Binnen enkele weken moet maar eens worden geëvalueerd hoe de coronacrisis dat debat misschien nieuw leven kan inblazen of objectiveren. De lokale besturen hebben hun troeven uitgespeeld, ze hebben heel hard gewerkt en getoond dat ze een geloofwaardig bestuur zijn en dat ze gaten kunnen opvullen, maar de evaluatie moet uitwijzen dat dit niet voor elk bestuur even waar is. De regiovorming biedt daar een mogelijkheid.

Koen Van den Heuvel heeft ook gezien dat er een opbod is tussen verschillende lokale besturen in de aanpak van de coronacrisis en in het begeleiden van de exitstrategie naar een steunpakket voor de lokale economie, de verenigingen en de kwetsbare personen. Hij vindt de term 'opbod' een beetje misplaatst. Het is het een of het ander. Ofwel gelooft men in de kracht van lokale besturen, en dan hebben ze een zekere autonomie en mogen ze hun kracht en creativiteit tonen, ofwel niet. Zo vraagt de gouverneur van Antwerpen de initiatieven op te sommen. De VVSG doet dat ook, en het kabinet van minister Bart Somers evenzeer. Koen Van den Heuvel vindt het goed om interessante ideeën uit te wisselen. Maar men moet ervoor opletten om in een 'opbod' niet te veel te beloven. Het moet financieel realistisch blijven. De spreker gelooft in het vermogen van de lokale besturen om de problemen op maat aan te pakken. Er bestaan hier en daar copy-pastetendensen. Als andere besturen dat doen, toont dit aan dat een pakket maatregelen blijkbaar niet zo dom is. Er moet voldoende geloof worden gehecht aan de autonomie van de lokale besturen om het beleid op maat te voeren ter ondersteuning van hun verenigingen, kwetsbare personen en zeker ook de lokale economie.

Katrien Partyka gaat in op het voorstel van Jeremie Vaneckhout en Kurt De Loor om een brief te schrijven waarin wordt gesteld dat de lokale besturen mee aan tafel moeten zitten. Ze vindt dat er zeker ook in crisistijd een duidelijke leiding moet zijn. Maar ze vindt het niet essentieel om tijdens de crisis een discussie te starten over wie er al dan niet aan tafel moet zitten. De minister-president vertegenwoordigt perfect wat de lokale besturen willen.

Volgens *Wim Dries* kan de betrokkenheid van de VVSG perfect via Vlaanderen worden geregeld. Adviezen kunnen vertrouwelijk zijn, en de VVSG kan daar dan op reageren. De VVSG weet ook aan wie die adviezen moeten worden gegeven opdat ze impact zouden kunnen hebben. De VVSG kan snel reageren. Op een of twee dagen kunnen haar medewerkers de adviezen screenen en aftoetsen zonder dat dat in de krant komt. Tot nu toe wordt de VVSG niet rechtstreeks bij de adviezen betrokken. De VVSG wil minister-president Jan Jambon daar zeker over aanspreken. Minister Bart Somers zal daar wel in meegaan, denkt Wim Dries.

De spreker treedt Koen Van den Heuvel bij. Op gemeentelijk niveau werkt men zeer hard. Maar de VVSG ziet ook de verschillen in bestuurskracht. Het zou vreemd zijn mocht er niet hier en daar iets mis lopen. De VVSG zal bekijken wat ze daar zelf uit kan leren. Regiovorming speelt zeker een rol. Wim Dries is het ermee eens dat de VVSG niet zal bepalen wat de gemeenten moeten doen in een relanceplan. Het kan zinvol zijn om aanvullend en creatief te zijn, maar er moet wel met impact worden gewerkt. De VVSG wil daar een inspirator in zijn, maar het blijft tot de autonomie van de gemeente behoren om dat te doen.

Wat betreft de vraag om het federale niveau aan te schrijven, is Wim Dries van oordeel dat het de voorzitter toekomt om daarop te antwoorden.

Minister *Bart Somers* bedankt de heren Dries en Snijkers voor hun uiteenzettingen en voor de uitstekende samenwerking de voorbije weken en maanden. Iedereen probeert in goed partnership en elk vanuit zijn eigen verantwoordelijkheid de belangen van de lokale besturen te verdedigen. Ook in deze coronacrisis merkt men opnieuw dat de lokale besturen de sterkste besturen zijn. Ze staan dicht bij de burgers, zijn flexibel en kunnen goed netwerken, ze zijn sterke en lerende organisaties, ze vullen de gaten op en ze vertalen naar de praktijk wat theoretisch in Brussel wordt bedacht. Ze botsen dan ook heel vaak op problemen en uitdagingen. Dat kan niet anders in een crisis als deze. Vaak zijn ze in staat om die problemen zelf op te lossen.

Dat sterkt minister Bart Somers in zijn overtuiging, die hij al twintig jaar heeft als burgemeester en daarvoor als gemeenteraadslid, dat men er in de toekomst alles moet aan doen om de lokale besturen te versterken. Hun bevoegdheden moeten worden verruimd en ze moeten mogelijkheden aangereikt krijgen waardoor ze nog meer hun rol kunnen spelen in de 21ste eeuw. Regiovorming of fusie kan een schaalvoordeel opleveren. Regiovorming staat op de agenda van de Vlaamse Regering. Daarover is al met de VVSG gepraat, en ook in deze commissie. Het Vlaamse regeerakkoord voorziet ook in de mogelijkheid om te fuseren. Ook daar wordt aan gewerkt, om waar mogelijk structureel en functioneel op te schalen.

Op de website vlaanderenhelpt.be kan iedereen zien wat de dynamiek en de creativiteit van de lokale besturen inhoudt. Er is heel veel gewerkt en gemobiliseerd, er zijn heel veel goede oplossingen gevonden. En het is juist dat men veel van elkaar leert. Minister Bart Somers herinnert zich van de tijd dat hij nog burgemeester was dat er toen veel meer competitiviteit tussen de steden en gemeenten was. Men probeerde vaker elkaar de loef af te steken. Vandaag is die sfeer helemaal omgeslagen. De steden en gemeenten weten dat ze complementair zijn en elkaar kunnen helpen en van elkaar kunnen leren. De competitiviteit die er nog is, is gezond geworden. De burgemeesters bellen elkaar nu op, over de partijgrenzen heen, om van elkaar te leren hoe bepaalde problemen kunnen worden opgelost. Zo moet er op het lokale niveau worden voortgewerkt. Dat werd vertaald naar de website vlaanderenhelpt.be.

Wat betreft de Nationale Veiligheidsraad neemt minister Bart Somers minister-president Jan Jambon in bescherming. Dat is een federaal orgaan, waarin de deelstaten normaal gezien niet vertegenwoordigd zijn. Bij de vorige crisis, naar aanleiding van de aanslagen, werden ze eenmalig uitgenodigd. Nu worden ze structureel uitgenodigd. Minister-president Jan Jambon kan namens de Vlaamse Regering de Nationale Veiligheidsraad structureel bijwonen. Hij krijgt daar documenten in de vertrouwelijkheid van die vergadering. Hij kan die documenten niet verspreiden. Het is evident dat de VVSG een van de eerste is die het recht krijgen om ze in te kijken. Maar er zijn nog heel veel andere partners, bijvoorbeeld de sociale partners. Voor men het weet is zo'n vertrouwelijk document niet meer vertrouwelijk. Zelfs minister Bart Somers en de andere ministers in de Vlaamse Regering krijgen die vertrouwelijke documenten niet meteen doorgespeeld. Minister Bart Somers vindt dat een juiste manier van werken. Hij ziet heel veel voordelen in een structurele betrokkenheid van de VVSG, maar dat moet in de schoot van de Nationale Veiligheidsraad worden uitgepraat. Dat kan niet tersluiks of via een informeel kanaal. Gelet op de hoge vertrouwelijkheid van die documenten en de commotie die ze misschien veroorzaken, is dat niet de beste weg. Minister Bart Somers zal de vraag bespreken met minister-president Jan Jambon.

Heel veel lokale besturen werken hard aan de exitstrategie en aan het relancebeleid. Minister Bart Somers onderscheidt daarin twee fases, met name de

brandweerfase en de structurele fase. In de brandweerfase was er op een zeker moment wel wat opbod. Een korting voor dit, en dan weer dat afschaffen, en dan begint er iemand met bonnen te werken. Minister Bart Somers vindt dat men een stap verder moet gaan. Zijn kabinet is een handleiding voor een lokaal relancebeleid aan het maken. Dit reflectiedocument zal worden aangereikt aan de lokale besturen. Ze zullen er inspiratie in vinden om na te denken over wat ze als gemeente kunnen doen om naar de normaliteit terug te keren.

Minister Bart Somers vindt hierbij dat er niet alleen aan een economische relance moet worden gedacht, maar ook aan een menselijke relance. De samenleving moet worden heropgebouwd. Men moet erover nadenken welke groepen er lang in een isolement hebben gezeten. Minister Bart Somers denkt aan de senioren en aan de kansarmen. Het relanceplan moet ook gaan over de financiën van de gemeenten. Dat document zal binnenkort aan de gemeentebesturen worden bezorgd, maar ook aan de VVSG en aan andere partners, zoals armoedeorganisaties en de UNIZO's van deze wereld. Aan hen zal worden gevraagd wat mogelijk nog inspirerende ideeën kunnen zijn. Daarna wordt gewerkt aan een tweede versie.

Dit lokale relanceplan, dat breder gaat dan enkel het economische, is volgens minister Bart Somers een onderdeel van een totaal relanceplan waarvoor elke overheid haar verantwoordelijkheid moet nemen: Europa, federaal, Vlaams maar ook het lokale niveau.

Kurt De Loor is ook voorstander van een structurele oplossing voor de verspreiding van de informatie van de Nationale Veiligheidsraad. Maar minister Ben Weyts heeft in het kader van zijn aankondigingspolitiek de vorige week gezegd dat hij een plan dat hij al had afgesproken met de onderwijsvakbonden en de onderwijssector om de lessen te starten op 14 mei aan de minister-president zou geven. Idem met de woonzorgcentra. *Kurt De Loor* stelt voor dat voortaan hetzelfde gebeurt, zodat de VVSG kan worden betrokken en de minister-president proactief een bepaald plan naar de Nationale Veiligheidsraad kan brengen. Zo kunnen die plannen in de lokale reflex worden meegenomen.

Minister *Bart Somers* is het met *Kurt De Loor* eens dat als er, samen met de VVSG, een plan is, dit via minister-president Jan Jambon naar de Nationale Veiligheidsraad kan worden gebracht. Dat is een zeer logische manier van werken. Alleen is het probleem iets complexer. *Wim Dries* verwees daar ook naar. Er worden niet alleen plannen aan het nationale niveau aangereikt. Maar wanneer op het nationale niveau iets wordt voorbereid en de experts daar adviseren, moet er, vooraleer er een beslissing wordt genomen, al eens in de andere richting worden teruggekoppeld. Men moet aan de VVSG en de steden en gemeenten vragen wat zij denken dat haalbaar is. Zijn er problemen, zijn er alternatieven? Dat moet dan worden teruggekoppeld. Het is een tweerichtingsverkeer. Dat geldt voor veel zaken.

Zo zal minister Bart Somers deze namiddag met minister Hilde Crevits, de dertien centrumsteden en de VVSG het probleem van de winkelstraten bespreken. Hoe zullen die worden aangepakt wanneer de winkels opnieuw opengaan? Minister Bart Somers vindt dat een relevante vraag voor de lokale besturen, zeker voor steden met drukke winkelstraten. Willen die lokale besturen Vlaamse of federale richtlijnen daarover, of willen ze dat liever zelf aanpakken? Hebben ze misschien al een creatief idee, dat eventueel in andere steden kan worden gekopieerd? Dat soort werking moet meer worden nagestreefd, besluit minister Bart Somers.

Voorzitter *Kris Van Dijck* sluit de vergadering af met de opmerking dat de steden en gemeenten net zoals in de middeleeuwen in Vlaanderen en ook in Brabant de draagkracht hebben om de bakens te verzetten. Limburg zat onder het prinsbisdom Luik. De voorzitter vond het debat zeer nuttig. Over de optie een brief te schrijven, kan eventueel nog van gedachten worden gewisseld. Hij bedankt nog de vertegenwoordigers van de VVSG en nodigt hen uit om wanneer ze dat nodig vinden, zeker contact op te nemen met de commissie.

Kris VAN DIJCK,
voorzitter

Paul VAN MIERT
Kurt DE LOOR,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

ABB	Agentschap Binnenlands Bestuur
APB	aanvullende personenbelasting
CELEVAL	evaluatiecel (in kader van aanpak coronacrisis)
GAS	gemeentelijke administratieve sanctie
OCMW	Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn
OOV	opcentiemen op de onroerende voorheffing
OVSG	Onderwijsvereniging van Steden en Gemeenten
pv	proces-verbaal
UNIZO	Unie van Zelfstandige Ondernemers
Vlofin	Vlaamse lokale financieel directeurs
VVSG	Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten
wzc	woonzorgcentrum